

KONCEPCIJA VRTA

IVAN BABIĆ

SADRŽAJ

KAO	2
<i>Ostavljam otiske</i>	3
<i>Bol u vratu</i>	4
<i>Lijeva ruka izbija iz ramena</i>	5
<i>Nestavno se ne mijenja</i>	6
<i>Otvorena bilježnica</i>	7
<i>Na tankoj dlakavoj podlaktici</i>	8
<i>Ponekad bi stvari nestajale</i>	9
<i>U stari škartac umotao je korijen maslačka</i>	10
<i>Na bijelom listu</i>	11
<i>Povukao je crtu i pomislio</i>	12
<i>Trošim vrijeme, trošim prostor</i>	13
<i>Povukao je okomitu crtu</i>	14
<i>Olovkom u lijevoj ruci piše po papiru</i>	15
<i>Riječ Život je uokvirio</i>	16
<i>Nadahnuće nije trebao tražiti</i>	17
<i>Pisanje kao život</i>	18
<i>Utjelovljen je u prostoru</i>	19
<i>Ostavljam trag</i>	20

<i>Dar je u bojama</i>	21
ANA	22
<i>Zima je voljela tišinu</i>	23
<i>Umoran je</i>	24
<i>Od ranog jutra</i>	25
<i>Prvi put kad je umirao</i>	26
<i>Staro zrcalo</i>	27
<i>Statičan kadar</i>	28
<i>Iz zapadnoga zida</i>	29
<i>Vjetar</i>	30
<i>Jednostavan potez kistom</i>	31
<i>Grad</i>	32
<i>Kao da je izgubio osjećaj za posjedovanje</i>	33
<i>Jutro</i>	34
VRT	35
<i>Vrt je ušao u sobu</i>	36
<i>Prostor se sve čudnije ponašao</i>	37
<i>Počinju proljetni radovi</i>	38
<i>Ptice</i>	39

<i>Ima kuću kao i H. Bosco</i>	40
<i>Nebeske arkade povezane stablima trešanja</i>	41
<i>Mjesečeva svjetlost</i>	42
<i>Nad vrtom široki oprezni lupinzi lastavica</i>	43
<i>Cijelo proljeće je gledao kako suze stabla trešanja</i>	44
<i>Činilo mu se da će uskoro doći vrijeme</i>	45
<i>Pamučna magma mjesečine</i>	46
<i>Kasno ljeto</i>	47
<i>Staze</i>	48
<i>Zaleđen. Neprohodan. Zameten.</i>	49
<i>Zima je donosila prebrze promjene svjetla</i>	50
<i>U vrtu</i>	51
<i>Već prilično dugo</i>	52
KRAJ	53
<i>Gledao je u zvijezde</i>	54
<i>U svježezeleno prelakiranoj kredenci</i>	55
<i>Što je bilo na početku?</i>	56
<i>Ulje na platnu iz studentskih vremena</i>	57
<i>U gluho ljetno popodne</i>	58
<i>Otvorena kuverta na stolu</i>	59

<i>Uistinu je nekako čudno</i>	60
<i>Iscijeđena tuba okera nedaleko rašeljkina panja</i>	61
<i>Koncepcija vremena</i>	62
<i>Htio je stvarnost</i>	63
O autoru	64
Impresum	65

Kupujem boje da ne bih
s novcem živio.

Nikola Bilić-Jeličić

(prijatelj i umjetnik, kojemu posvećujem ovu knjigu)

KAO

Ostavljam otiske – pisao je. Kažiprst je stavljao u prah od olova, srednjak u zemlju, prstenjak u zlatni prah, mali prst u kredu a palac u brašno. Zatim je sve nanosio na papir i na lice. Treba se ozbiljno pripremiti za boj s prolaznošću.

Bol u vratu. Otraga. Duž kraljevnice se spušta kroz lijevu nogu i kroz stopalo ga poput gromobrana pribija za pod. Tada on uzima kredu i uz veliki napor ocrtava stopalo. Kad se bol stiša moći će izaći iz svojega zacrtanog kruga.

Lijeva ruka izbija iz ramena, blago je savijena u laktu i drži olovku među prstima. Desna ruka također izbija iz ramena, blago je savijena u laktu i drži olovku među prstima. Između njih je dvostrano ogledalo s velikim tamnim očima.

Nestalno se ne mijenja – zapisao je u poruci prijatelju. Tekst poruke činio je koncentrične krugove, konac se izvlačio iz početka, početak je jurio u krug i lovio svoj rep. *Kroz život vrijeme udaljava ili približava* – pisalo je u već jako suženom krugu od slova, što je kao vir ponirao u bjelinu.

Otvorena bilježnica. On. Svijet. Znakovi se raspjevali i plešu. Značenja se znatiželjno mjerkažu. Olovka nestrpljivo tupka. Bit će igre. Bit će otkrića. On svečano uzima olovku u ruku, trenutak promisli, kratko udahne i stavi točku.

Na tankoj dlakavoj podlaktici plastični sat navijen u ritmu dječjeg bila. Instalacija bezvremenosti.

Ponekad bi stvari nestajale. Odjednom ne bi mogao naći gipsane rogove na kamenoj glavi, seriju u zlatno svježe obojenih suhih pupavki, kutiju sa zemljom smiješanih slova od tjestenine, stranice i stranice iscrtane kosim linijama. Kad bi zabrinutost postala preteška, praznina bi postupno zauzimala bolna mjesta sve do njihova zaborava ili neobjašnjiva povratka.

U stari škartac umotao je korijen maslačka s grozdićima suhe zemlje. Kasnije će zemlju smrviti, dodati pljuvačku i cvjetni prah, smiješati boju i biljci udahnuti neki novi život.

Na bijeli list stresao je ruke i kosu, posijao dlake iz brade, prhut, kožu, odrezao nokte i naposljetku obrisao znoj. Sunce je mirno zalazilo za Svibaču dok je nicalo novo tkivo dnevnika.

Povukao je crtu i pomislio – je li beskonačna? Stavio je točku i zapitao se – je li konačna?
Napisao je *riječ* i izgovorio – riječ je tijelo?! Povukao je crtu i ugledao krug.

Trošim vrijeme, trošim prostor – grozničavo je pisao. Prepisivao je dijelove sadašnjosti u bilježnicu bez crta, prošlost kopirao i ulagao u onu veliku tvrdih korica a budućnost skicirao ugljenom po nelakiranu drvenomu podu. Disao je, a da nije znao čime se to plaća.

Povukao je okomitu crtu i pomislio – *nebo*. Preko nje je povukao vodoravnu i pomislio – *zemlja*. Cijeli je dan tako križao papir, zrak, zemlju, lišće, vodu, lice, ruke. Kada je nakon naporna rada napokon zalegao u križištu – usnuo je vrt u nebu, drvo u sebi, sebe u zemlji.

Olovkom u lijevoj ruci piše po papiru. Istodobno, olovkom u desnoj ruci piše po zrcalu. Zatim zamijeni ruke i olovke. Zrcalo premaže smolom. Papir prekrije perjem. Onda preklopi papir preko zrcala. Sve stavi u kuvertu, naslovi je na *Muzej sivevremene umjetnosti* i stavi na toplu kamenu prozorsku klupčicu da dozrijeva uz teglu ušećerenih višanja.

Riječ *Život* je uokvirio i prikovao na sjeverni zid uz uokvirenu *Šutnju* i *Pogled na vrt*. Na južnom zidu iznad kreveta visio je nevelik drveni križ. Ispod njega također uokvireni *Zid plača* i ceduljica s pitanjem *Tko će otkupiti moju umjetnost?*

Nadahnuće nije trebao tražiti. Bilo je pred njim. Stol je nalikovao na bojno polje prepuno boja i olova. Nije strahovao. Navikao je ratovati, gubiti i dobivati. Osjećao je da radi nešto važno i bio posve zadubljen u slaganje i preslagivanje čudnih drvenih, kamenih i gipsanih oblika, znakova, riječi i smislova po zamišljenim šahovskim poljima i križaljka na plastičnome stolnjaku. Odjednom zastane i ukoči se. Oči zaiskre sumnjom. Onda panično ustane od stola, naglo otvori vrata i smiri se – vrt je bio na svojem mjestu.

Pisanje kao život. Kao da jest i kao da nije. U jednom trenutku u život mu se uvukla poredba, kao trakavica, kao mimetički metilj. Odjednom sve kao da je postajalo nešto drugo, a opet kao isto. Postao je sudionikom parazitskog i istodobno kreativnog oponašanja. Tako izdužen i sklizak *ikon* mogao se uvući u svaku stvar, u svaku stvarnost. Kao je postao granica, ali i most, spona, membrana između stvarnosti, smislova, svjetova, nečega s nečim i ni s čim. Magična riječca što se nudila bez ikakve odgovornosti, kao zec iz šešira, kao zrcalo s lažnim odrazom, kvazi original, Deus ex machina. Prezirao ga je, iako je tako često ukazivao na njegovu domišljatost i ludizam. Obožavao ga je, premda mu je, tako ljigav, često izazivao gađenje. I sada, nakon mnogih godina ispisivanja, bojenja, razmazivanja i dekodiranja raznovrsnih genetskih materijala na svjetlosnoj paleti vrta, preostalo mu se zapitati – Ja kao potrošena poredba? Ja kao preparirani parazit? Kao da nije i kao da jest.

Utjelovljen je u prostoru. Tijelom ulovljen. Izloženo tijelo kao izlož(b)eni prostor. I njega čini izloženim. Odavno otvorena izložba nema stalni postav. Izmjenjuju se instalacije tvarnosti i duhovnosti, organskog i anorganskog, nakita i uporabnih predmeta, performansi ugone i boli, ružnoga i ljepote. Izložba je otvorena do daljnjega. Niti ju je otvorio, niti će je zatvoriti. Kustos Vrijeme zveckta ključevima...

Ostavljam trag – osluškivao je jeku u sebi. Trag na papiru, trag na platnu, trag na zidu, na koži, na kori stabala, na nebu, trag u nekome. Kamo god bi pogledao vidio bi tragove. Osjećao ih je kao ožiljke u prostoru. Prepoznavao ih je i kao znakove, poruke, namjere, potrebe, smisao. Kakvih, čijih tragova ima u njemu? Želi li u sebi tuđe tragove? Je li on trag nekome? Voli li svoje tragove? Ostavlja li tragove ili ih zapravo skriva?

Dar je u bojama. Svijest. Život je u bojama. Bol. U sebi smo boja. Snaga. Propadanje je u bojama. Zrno. Razdijelimo boje gladnima. Kruh. Nevidljivo je u bojama. Nebo. Svevidljivo je u bojama. Boja. Apsolutna. Relativna. Boja pramajka. Ne boj se boje, bojaru! U boju vrati svoj dar!

ANA

Zima je voljela tišinu. On je to poštovao i upijao je zvukove iz zidova i podova da je zaštiti. Zauzvrat, ona je po prozoru risala njegovim dahom.

Umoran je. Spava. Glava visi nad lijevim ramenom. Lice skriveno iza zavjese u kupeu. Dok vlak monotono tračnicama klapara, on mirno usrkuje tamnosivo izlizano platno. S nasuprotna sjedala netko bez lica nešto zapisuje u dlan. On se tada budi i grozničavo otvara prozor. U vrtu sunce gustim granjem boji sve gušće sjene.

Od ranog jutra stvari su strpljivo čekale na njegov dodir. Kroz gusto zeleno platno na prozoru lelujele su sjene krošanja. Svjetlucava prašina lebdjela je nad njima i čekala sve do podneva. Sve je polako sazrijevalo za još jedno odgađanje.

Prvi put kad je umirao, nebo je bilo visoko. Ljudi su bili negdje daleko. Tlo kao da se nekamo izmaklo. Drugi put kad je umirao, lebdio je kao nestabilan oblak što se treba rasplinuti. Ljudi nigdje nije bilo. Čvrsto je zagrizao u zemlju i nije puštao. Treći put kad je umirao umro je. Na čelu je pisalo – *zemlja nebo čovjek*.

Staro zrcalo s rasušenim crnim okvirom okrenuo je prema vrtu da se u njemu ogleda dan i svi njegovi slučajni i neslučajni oblici. Neka mu bude i cijeli njegov život i niz tko zna čijih života što se stapaju, preklapaju i umnažaju. Neka mu bude, samo da pritom ništa ne ostaje zapamćeno, zarobljeno i isto.

Statičan kadar. Tračnice polako rastvaraju prostor i streme u daljinu. Zamišljeni vlak se sve brže udaljava od zamišljene postaje i približava zamišljenoj daljini. Približavaju se i udaljavaju stabla i stupovi, izmjenjuju se svjetla i sjene, nastaju i nestaju oblici, podrhtava zamišljeni vlak na zamišljenim kotačima, zatim kretanje inercijom polako prelazi u lebdenje pa u beskrajnu vrtnju i treperenje istrošene filmske vrpce.

Iz zapadnoga zida povremeno bi izbijali oštrij zvukovi. Poneki pojedinačni glas bez lica, bezlična graja ili udarac. Odjednom su bili tu, nadomak. Praskavi prisvajači pažnje. Zid u njemu dugo bi se opirao i izmicao, sve dok izdajnički čudni usamljeni čovječuljak ne bi iznutra odškrinuo vrata i žudno stao osluškivati.

Vjetar mu iznenada otvori vrata tišine. On znatiželjno prijeđe preko praga, udahne duboko i osjeti blagu mučninu. Ništa nije upućivalo na težinu. Trebalo je to biti tek malo iskustvo sluha. Mučnina ne popušta. Tišina bi se povukla i zaspala ali vjetar je neuračunljiv i prevrtljiv, poigrava se i prerušava u šuštave slučajnosti. On brzo uzima olovku i zvučnim koncentričnim krugovima bjelinu papira pretvara u gust olovni vrtlog smisla.

Jednostavan potez kistom posvećen ljubavi. Znao je da se samoća ponekad voli dodvoravati jednostavnosti. Znao je da ne može sa sobom izaći na kraj bez iskustva i zadovoljstva neposjedovanja u kojemu se najčešće krije mudrost svakog postojanja i umijeća. Znao je da ga povjerenje radosno vodi i istodobno tjera ispred sebe kao dijete vesela psića, da to mora biti jednostavno tako i nikako drugačije.

Grad. Gomila. Buka. Gorčina piva. Ana. Unajmljen stan. Miris kože. Kratak san. Buđenje.
Ana. Upitne imenice. Upitni pridjevi. Upitnici. Ana. Odlazak. Praznina. Sjećanje. Miris kose.
Nemir. Ana. Ana. Ana.

Kao da je izgubio osjećaj za posjedovanje. Prestalo mu je biti važno što je njegovo a što nije. Bio je starosjedilac s navikom korištenja bliskih mu stvari i prostora. Bilo je to pravo, tradicija, sloboda uživanja proizašla iz sljubljenosti, sraslosti s njima. Neopterećen podjelom uloga, nije ih mogao prestati promatrati i propitivati. Trajalo je i trajalo. Beskrajan niz velikih napora i malih otkrića. Sreća što je sezala skroz do kvrgave stare trešnje na drugoj strani vrta.

Jutro. Prigušeno crkveno zvono pod pokrivačem. Nedjelja. Miris svježeg posteljine. Toplina. Osluškuj u polumraku. Uskoro će začuti majčin korak. Blago će se rastvoriti škr i rasvijetliti onaj osmijeh. Miris kave već je u nosnicama. Onda očekuje nježan poljubac u otkriveni obraz. Očekuje. Ali, odnekud oštar miris svježeg naoštrenih olovaka. Sad će poljubac u obraz. Očekuje. Ali, odnekud vonj terpentina. Svježeg boje. Gipsa. Obraz nervozno čeka poljubac. Nosnice miris kave. Čeka korake... U hladnom polumraku osluškuj. Uporna tišina. Vrt.

VRT

Vrt je ušao u sobu – pomislio je kada se to prvi put dogodilo. Vratio se nakon kratke jutarnje šetnje i ostao zatečen. Naravno, nije mu bilo svejedno kada je to postalo sve učestalije i nerijetko je strahovao što će ga dočekati. Ipak, s vremenom se naviknuo i sada mu je već bilo sasvim normalno zateći pod pun rašeljinih bobica i lišća, ptičjega izmeta i perja, užurbanih žutih mrava, svježe crnice i suhih drača, praznih puževih kućica, kamičaka ili kostiju raznih oblika. Uvažavao je njihovu želju da budu ondje gdje im je, čini se, dobro biti, znajući i to da treba moći iznova stvarati koncepcije svojih suživota.

Prostor se sve čudnije ponašao. Postajao je trom i usporen. Bolje reći utrnjen. Jednostavno se ne bi htio širiti ni u sebe ni van sebe. Ograničio bi se tako na vrtnu stazu i tek nekoliko koraka izvan nje. Kraj njega su prolazili mjeseci i godine a da ne bi učinio nikakav bitan pomak. Vrt sa svojim ćudima morao mu je biti sasvim dovoljan.

Počinju proljetni radovi. Krtice rovale i ostavljaju crne humke, stabla šire korijenje u crljenici i pukotinama stijenja, svijetlozelene sjenice punih kljunova prelijeću s jednog kraja vrta na drugi, iz mozaika suhozidā izlijeću smeđecrveni stršljenovi i dovršavaju gnijezda. S velikim poštovanjem promatrao je ta požrtvovna bića što svojim raznolikim tijelima stvaraju život i donose dobro. Iz obližnje vrtače s burinom je stizao oštar miris paljevine, ali se rasplinjavao u izmaglici sunčanoga jutra, koje kao da nije dalo da se prekine ta idila njegova pogleda.

Ptice. Vrt prepun ptica. Proljetna jutarnja graja. Radosno kliktanje svjetlu i toplini. Zatim zatišje, tišina, muk, što prolazi kroz zidove, utiskuje se u svježe gipsane odljeve i u smolu u ušima, polako istiskuje kisik iz sobe i balzamira njegov usnuli orlovski profil na zidu s osušenom ružinom.

Ima kuću kao i H. Bosco. Kuća ima vrt. Vrt je zakopao tjeskobu. Tjeskobi je izraslo tijelo.
Tijelom je potekla boja. Boju je skorilo stablo. Stablom je puzao puž. U puževoj kući tuklo je
radosno srce vrta.

Nebeske arkade povezane stablima trešanja oslikavao je ornamentima s pticama na vrhovima grana. Naravno, najsvjetliji dio zamislio je ispod kupole vrta, nad bazilikom i amfiteatrom. Kuća u uglu – prvobitni oratorij – upijala je tu svjetlost i neutralizirala svaku oštriju liniju ili jaču boju, nastojeći opravdati svoj rubni položaj. Na stazi nedaleko od solara, prije same kosine vrta, protezao se zlatni rez.

Mjesečeva svjetlost. Sjene. Dražest odmjerenih pomaka, trojstvo grana, neba i lišća,
unutarnja glazba godova. U odsjaju vrt bi mu se činio čilijim, zbog nečega bi postajao mlađi.
Ali, znao je da se ponegdje na ožiljcima stabala taložila guba i divljina. Život je i u
nesavršenostima kolao i bezglavo bujao kao polip koji na vrijeme treba odstraniti.

Nad vrtom široki oprezni lupinzi lastavica. Pod krovom piskanje. Vapeći kljunovi. Nemirne crne glavice. Zatim streloviti naleti u gnijezdo. Poljupci s hranom. Gnijezdo. Dvorac od blata i slame. Savršenstvo slijepljeno na zidu ispod okapnice. Tko se može mjeriti s tim demijurzima? Koliko god bio domišljat, majstor mimezisa... Samo je stajao i nijemo promatrao. Nije imao ništa dodati niti oduzeti.

Cijelo proljeće je gledao kako suze stabla trešanja. Puževi su putovali korom i nježno presijecali mravlje staze. Nježnost. Suze. Jednom je to bilo tako važno. Zbog nečega mu je to jednom uistinu bilo važno.

Činilo mu se da će uskoro doći vrijeme da se otisne dalje od one jezgre vrta s pripadajućim ledinama. Kružio je uokolo iz dana u dan i kao da je remenjem stezao omču oko vrta i ujedno oko vlastitoga vrata. A vrt je dozrijevao u svim svojim česticama i uzdisao pod teškim kolovoškim suncem. Vrt na gravitacija, stvorena tim spiralnim uvrtnjem, usisavala je sve što joj je bilo u doseg. Osim perja, rojeva mušica, pčela, matične mliječi, klorofila, cvjetnog peluda ili čestica vlage, vrt je usisavao i svu energiju iz bliže okolice. Iako je znao da i njemu nekako crpi snagu, osjećao je da mu je i obnavlja. Živio je u svijetu međuovisnosti i nadopunjavanja, u prostoru savršena sklada i samodovoljnosti. Ali mu se ipak sve više činilo kako će uskoro doći vrijeme da se otisne daleko od te jezgre vrta s pripadajućim ledinama.

Pamučna magma mjesečine buja i lebdi preko krovova, slijeva se u cilindar vrta i ispunjava ga do vrha. Aure trešnjinih cvjetova svijetle kao sanjivi lampioni. Oči u oči s punim mjesecom. Ignoriranje ne pomaže. Grlo je sve stisnutije. Na moru bi se znalo, ali što da se u vrtu učini s ovakvom svjetlosnom melodramom?

Kasno ljeto. Grane voćaka blago opterećene divljim plodovima. Popodnevno sunce iskosa sjenči platna obješena stablima oko vrata. Znatiželjnici i djeca zaviruju u lebdeće površine i značajno se pogledavaju krećući se od periferije ka središtu. Na sredini zapuštena vrta skupljene hrpice raznih plodova. Treba ih samo zdrobiti prstima i razmazivati po bjelini obješenih praznih platana. Vrtna bi izložba do sumraka mogla biti otvorena.

Staze. Vijugave, ravne, strme, travnate, uske... Staze za okolišanje. Za ozbiljne odluke. Staze za lebdenje. Brzi neprimjetni prečaci. Koliko samo staza kojima je nekoć hodio. Zapamćene, brižno utisnute i tako potrebne. Sada ih jednostavno nema. Nestale skrivene mladom travom kao nevidljivom vremenskom tintom. I nikako se ne može sjetiti u kojem su se trenutku slile u samo jednu, kratku i predvidljivu, kojom u istu uru svakodnevno korača, sućutno gazeći toliko puta pregaženo lišće.

Zaleđen. Neprohodan. Zameten. Plavičast. Svjetlucav vrt. Bijelo na bijelom. Ledeno na bijelom. Čisto bijelo jutro s plitkim zečjim biljezima, križićima ptičjih kandžica. Ne trepćući žurno kistom razmućuje nekoliko bjelanjaka, snažno premazuje prozorsko staklo što gleda na vrt i na nj pažljivo lijepi fotografiju bradata mrtvog Maljeviča, što će na svom suprematističkom odru preležati ledenu sibirsku zimu.

Zima je donosila prebrze promjene svjetla. Tek što bi se oči privikle na danje svjetlo, već se navlačila nova mrena mraka. Jedino je u vrtu mogao biti zaštićen. Već mnoga ljeta neobirana stara stabla trešanja uzimala su samo onoliko svjetla koliko im je bilo potrebno za gologranu egzistenciju. Ni njemu nije trebalo ništa više od toga. I nije to bilo uzajamno sažalijevanje već obična harmonija obzira.

U vrtu su i krošnje bile donekle zaštićene od snažnih vjetrova. Gledao je kako ih pipci ledenog sjeverca svojim vršcima bucaju i povijaju kao travke. Gledao je te raščupane kistove ka nebu okrenute i vidio strast nicanja, slobodu izrastanja, osvajanja prostora, mogućnosti širenja. Nigdje suvišnog susprezanja, samokontrole, nepotrebne uviđavnosti. U ruci je držao ovlaženi kist, čekao i molio se za onaj prvi, jednostavni, slobodni, samopodrazumijevajući potez.

Već prilično dugo nitko nije okopao ni jednu jedinu lijehu, oplijevio nijednu travku ili korov, nije zalio suhu zemlju, sa strepnjom pogledao u nebo ili nestrpljivo očekivao dozrijevanje plodova. Otvdlo je srce vrta, išarano mahovinom i žutim lišajem. I kao da više nikakva briga nije ni mogla pomoći. Je li to bio nemar, nemoć, uobičajen životni oblik ili jednostavno vrijeme umiranja? I treba li umrijeti? Za grudu pigmenta? Za odjek nečije riječi? Za koncepciju nekoga života? Ako treba, neka bude – tepalo mu je i nebu potvrdno treptalo to toplo oko usred hladna škrtog krša.

KRAJ

Gledao je u zvijezde i u sadašnjosti vidio njihovu budućnost što se dogodila u dalekoj prošlosti. Onda je trepnuo i više nije znao gdje je stao. Vrijeme je šmugnulo u mrak što je nadirao sa svih strana. Crnilo sadašnjosti razlilo se u beskraj usitnjenih i neuhvatljivih trenutaka, klizavih poput ljuskavih ribica u plićaku. Bat sa zvonika ga podsjeti: za sadašnjost nikad nije – ali lako može biti – kasno.

U svježezieleno prelakiranoj kredenci, u prostoru gdje se nekada držao kruh, u velikoj limenoj kutiji za kekse donijetoj za očevih gastarbajterskih vremena, skupljane su obiteljske fotografije, fotografije njegova djetinjstva. Rijetko kada bi uzimao u ruke te skvrčene požutjele kronike što nisu dočekale svoje ukoričenje, ali se kroz maglu znao prisjetiti neponovljivih trenutaka kolektivnog uzimanja zraka, uranjanja u zajedničku zaleđenost što je trajala tek jedan uzdah ili jedan izdah. Kasnije, iako iz sasvim drugačijih pobuda koristeći fotoaparat, pri otvaranju blende često bi mu se oteo onakav uzdah i vratio osjećaj hladnoće, jednom davno prekratko osvijetljena zajedništva.

Što je bilo na početku? Može li se reći da je o njemu ovisilo sve ono kasnije? Kako je nekad bilo lako preskakati lokvice na seoskoj cesti. A što je bilo nakon toga? Svijest o sili teži natrpala mu je džepove kamenjem. Sve češće ga je obuzimalo iskustvo težine. Postalo je neobično ne imati bilo kakav uteg na sebi ili u sebi. S vremenom su još neobičniji, gotovo zabrinjavajući, postali trenuci olakšanja. Omotan identitetom podnošljive težine povremeno se prepuštao snenom lebdenju vrtnim stazama. Samo ga je izuzetna i neobjašnjiva drskost znala iščupati iz te obamrlosti. Tada bi energično istrgnuo sve ispisane listove iz bilježnice i kretao ispočetka.

Ulje na platnu iz studentskih vremena. Zimsko ozračje u potkrovlju. Beživotne osjenčane figure. Umrtvljena priroda. Gusto obojena smrt. Između potkrovnoga prozora i drvenoga stola nit svjetlosti. Geometrija ravnodušnosti. Prazna stolica u očekivanju pokreta. U kartonskoj kutiji u kutu zaboravljeno ulje na platnu iz studentskih vremena.

U gluho ljetno popodne znao je nestrpljivo iščekivati magarčiće i vedre preplanule primorce, što bi iz sepeta bukarama žustro grabili mjerice slatkih oskoruša. A onda, kada bi se koncem rujna raspukli otežali plodovi i vrt postajao darežljiviji, baš u takve mjerice sipao bi sitno smrvljene asonancije, grudice dozrelih glagola i grozdove svježih metafora. Zatim bi, prije jesenjih kiša, još nekoliko tjedana lutao šumarcima, ušicama sjekire izbijao raznovrsno korijenje riječi, skupljao uokolo razbacane ogranke i suharke misli i tako dovršavao pripreme za dugu zimsku šutnju. I kada bi se sredinom listopada iz dimnjaka zavijorio prvi sivkasti dim tko bi mogao pomisliti da možda baš tada gore prvi brižno ispisani listovi i da će uskoro pepeo mnogih sasušenih stihova sjeverac nebom rastjerati.

Otvorena kuverta na stolu. Kraj nje list ispisan sitnim rukopisom: "Zahladilo je i ovo je možda zadnje što ti ove jeseni pišem. U vrtu zaleгла тишина, све гушћа стеже магла, расцијепиле се крошње трешанја, следило се заостало лишће. Пушем у крете кистове, гријем промрзле прсте, дахом омекшавам темперу, у труби се скрутило вријеме. На празне листове јагодичама наносим сјене, дланове утискујем на грубо платно од јуте. I ево што санјам – на оној лјетној livadi заједно пушемо у дјећју трубу, ја с предње ти са стражње стране, и нема никаква звука, нити се чује какав глас. Онда пуштано мноштво балона у модно студеначко небо и опет се ништа не чује кад нам у рукама прасну. I кад се коначно пренем иза сна готово загушен тишином, зачујем како с нашег звоника благо одбја звон и шири непотмљив и неиздржив мир".

Uistinu je nekako čudno što nikada nije osjetio nagon izaći u toplu ljetnu večer i punim plućima udahnuti gusti smolasti zrak ili se pomokriti uz hrapavu trešnjinu koru, leći pod krošnju, zagledati se u mračno nebo na istoku i osluškivati lavež pasa u daljini i psovke iz obližnje gostionice. Znao je da će jednoga dana o tome morati najozbiljnije razmisliti.

Iscijeđena tuba okera nedaleko rašeljkina panja. Zlatne mrlje lišaja na kamenoj ploči.
Srebrna slina po raspukloj betonskoj fasadi. Zelenilo mlade koprive na vrhovima tenisica.
Bjelina skorena ispod nemarno odrezanih noktiju. Kao da nije bilo razloga za nekakvu
zabrinutost ili sumnju. Boje nisu skrivale ništa od onoga što se možda i moglo nazreti u
nebeskom modrilu njegova zamišljena pogleda.

Koncepcija vremena nanošena je u slojevima boje. Koncepcija tišine pritajila se usred iščekivanja. Koncepcija trpnje splela se sa žilama stabala. Koncepcija vrta nastala je na oblacima zemlje. Koncepcija kuće okamina je bivšega života.

Htio je stvarnost. Pisao je. Bilježnice punio gorljivošću. Platna vremenitošću. Volio je pitanja.
Zemlju među prstima. Opravdavao je početak i čekao kraj.

Ivan Babić

Rođen 1961. u Imotskom. Pjesnik i prevoditelj. Profesor je filozofije i ruskog jezika i književnosti te diplomirani knjižničar. Poezija mu je uvrštena u više domaćih i nekoliko međunarodnih antologija i prevedena na nekoliko svjetskih jezika. Sudionik je više pjesničkih festivala.

Piše kritičke osvrte i recenzije u književnim časopisima, kao i tekstove iz područja knjižničarstva. Prevodi poeziju, prozu i teorijske tekstove s ruskog jezika za mnoge hrvatske časopise i novine i za 3. program Hrvatskoga radija. Lektor je i urednik više izdanja. Priredio je više knjiga i zbornika. Objavio je dijalektni rječnik *Studenački rječnik* (2008).

Zaposlen je u Knjižnicama grada Zagreba kao voditelj mreže sesvetskih knjižnica. Osnivač je i voditelj tribine Kulturni četvrtak u Sesvetama, Sesvetski pjesnički maraton i Stihotron. Član je Društva hrvatskih književnika.

Godine 1998. izabran je za prevoditelja godine u tjedniku Hrvatsko slovo. Godine 2015. dobitnik je Nagrade Tin Ujević za knjigu poezije *Koncepcija vrta*.

Objavio je pet knjiga poezije: *Kasna molitva prstiju* (1999), *Zvizda* (2007), *Stigme svagdane* (2011), *Koncepcija vrta* (2014) i *Pogledi* (2016).

Biblioteka Online

knjiga 157

Ivan Babić

KONCEPCIJA VRTA

© 2019 Ivan Babić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2019

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

freephoto.cc / Pixabay.com

ISBN 978-953-345-649-2 (HTML)

ISBN 978-953-345-650-8 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-651-5 (PDF)

ISBN 978-953-345-652-2 (MOBI)

Prvo izdanje

Studio Moderna & Naklada Đuretić, Zagreb, 2014.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**

